Danish Summary

Den lingvistiske manifestation af litterær kommunikation i narrativ fiktion

I denne afhandling undersøger jeg fortællerens opløsning på det lingvistiske niveau. I stedet for at lade arbejdet med fortælleforhold være et spørgsmål om at identificere forskellige subjekter, søger jeg at bidrage med en mere form-orienteret tilgang til tekstanalysen. De forskellige former for narration og diskurs udviklet i afhandlingen giver en mere tilfredsstillende beskrivelse af de måder, hvorpå handlingerne er medieret, da de afkoder tekstens struktur. Disse former er ligeledes med til at kortlægge den subjektive verdensanskuelse etableret i teksten uden at falde tilbage til antropomorfe subjekter, som ikke kan identificeres på det lingvistiske niveau. Dette teoretiske udgangspunkt er baseret på følgende forståelse: når der ikke er nogle karakterer at holde ansvarlige for tekstens evalueringer, tilhører evalueringerne tekstens norm og værdisæt. Analysens fokus må derfor ændres fra 'hvem?' til 'hvad?'.

Det andet kapitel, 'Lingvistisk og litterær analyse' indledes af en gennemgang af forskellene mellem fiktivt og ikke-fiktivt sprogbrug. Fiktionens karakteristiske træk bliver tydeliggjort, når de undersøges i lyset af ikke-fiktion. Nogle strukturer er mest karakteristiske for fiktion, hvorimod andre hovedsageligt forekommer i ikke-fiktive tekster. Dette betyder ikke, at bestemte strukturer er begrænset til en genre. Som vi så i nogle af Barthelmes tekster, kan der være en tendens til at bryde med konventionerne og anvende strukturer, der ofte forbindes med ikke-fiktive tekster. Gennemgangen af de to genrer giver et overblik over de særlige træk, der er karakteristiske for fiktionen, såsom adgangen til karakterernes tanker, fri indirekte tale, tempus, deiksis og brugen af syntaktiske konstruktioner. Ved at gøre opmærksom på disse træk foregriber jeg en stor del af de fiktive elementer, som vil blive undersøgt i de følgende kapitler. Denne del efterfølges af en kort gennemgang af sproganalysen fra begyndelsen af det tyvende århundrede og frem til i dag. Gennemgangen har til formål at give en indsigt i tekstanalysens teoretiske baggrund. Her spiller den funktionelle tilgang en stor rolle, da sprogets funktionelle aspekter er fundamentale for tekstanalysen.

I kapitel tre, 'Narration og narrative strukturer', introduceres de forskellige opfattelser af narration og de involverede deltagere. Her bliver det tydeligt, hvordan de antropomorfe subjekter anvendes i

den traditionelle narratologi. Hvor nogle narratologer insisterer på tilstedeværelsen af den implicitte forfatter (Chatman, Belsey, Nelles), opfattes denne af andre som et redundant subjekt (Genette, Bal, Jakobson, Chambers, Nünning, Toolan, Larsen). Da mit arbejde tager udgangspunkt i det lingvistiske niveau, har dette medført en opløsning af den implicitte forfatter. Frem for at tale om et subjekt, har jeg valgt at forklare de elementer, der traditionelt er tilskrevet denne instans, en bestemt form for narration. I anden del af kapitlet gennemgås de kommunikative og ikke-kommunikative tilgange. Om fortælleren er en obligatorisk deltager i den narrative fiktion eller ej, afhænger af den tilgang analysen tager sit udgangspunkt i. I den kommunikative tilgang (Stanzel, Genette, Prince, Barthes, Rimmon-Kenan, Kellogg and Scholes, Jahn) betragtes fortælleren som en obligatorisk størrelse. Her udspilles analysen, på det jeg kalder det kommunikative niveau. På dette niveau vil der altid være en kommunikation mellem en fortæller og en adressat enten implicit eller eksplicit. Ifølge den ikke-kommunikative tilgang (Banfield, Hamburger, Cohn, Reitan, Skalin, the early Chatman) er de kommunikative strukturer ikke obligatoriske. Frem for at antage, at der eksisterer en kommunikativ forbindelse mellem en fortæller og en adressat, undersøger den ikke-kommunikative tilgang kommunikationsstrukturerne fra et lingvistisk niveau og åbner dermed op for det, de omtaler som fortællinger uden fortællere. Hermed opløses fortælleren i strukturer.

I den første del af kapitel fire, ‘De lingvistiske strukturer’, introduceres leksikalsk evaluering og grammatisk markering. Med udgangspunkt i Andersson og Furbergs *Sprog og Påvirkning* (1966) skelner jeg mellem evaluerende udtryk og markerede sætningsstrukturer. Begge aspekter er vigtige, når vi undersøger betydning i narrativ fiktion. Dette afsnit efterfølges af en distinktion mellem subjekter på det lingvistiske niveau. Da fortælleren ikke altid er manifesteret eksplicit i teksten på det lingvistiske niveau, er det nødvendigt at introducere et alternativt begrebsapparat. Benveniste skelner mellem to subjekter, ’udsigelsens subjekt’ og et ’udsigelsessubjekt’. Disse to termer muliggør en skelnen mellem udsigeren og udsigelsens objekt. Dette er en meget anvendelig distinktion, når vi arbejder med heterodiegetiske tekster, da det eneste tilstedeværende subjekt er udsigelsens subjekt. Der er ikke noget udsigelsessubjekt til stede. Dette betyder, at når vi taler om en fortæller i heterodiegetiske tekster på det kommunikative niveau, er det i virkeligheden udsigelsens subjekt, der refereres til. I kapitlets sidste del undersøges denne situation fra et deiktisk perspektiv. I heterodiegetiske tekster fungerer udsigelsens subjekt som tekstens Jeg-Origo. Det betyder, at evalueringsmarkørerne eller syntaktiske markeringer kan føres tilbage til dette subjekts placering i tid og sted. Jeg-Origoet er således ikke begrænset til udsigelsessubjektet, dvs. ’jeg’et’.

Som vist i kapitel ni kan anden-persons pronominet ligeledes placeres i tekstens Jeg-Origo. Udsigelsessubjektet er normalt realiseret af et første-persons pronomen, hvorimod udsigelsens subjekt realiseres af et tredje-persons pronomen og adressaten af et anden-persons pronomen. Som de følgende kapitler afslører, kan der afviges fra disse basisformer.

I kapitel fem, 'Det leksikalske system', introduceres leksikalsk evaluering. For at få fat i måden hvorpå teksters værdisæt etableres, er det nødvendigt at undersøge, hvor evalueringsmarkørerne udgår fra. Appraisal-teorien bidrager med et alternativt begrebsapparat, der kan begrebsliggøre de deltagere, der er involveret i evalueringen: det subjekt, der evaluerer, kaldes 'evaluator', det evaluerede objekt er 'det evaluerede', og selve evalueringen omtales som 'evalueringsmarkør'. Når vi arbejder med narrativ fiktion, opdager vi hurtigt, at evaluatoren ikke altid er til stede i teksten. I sådanne situationer taler vi om evaluatorløse sætninger, dvs. sætninger, der ikke kan føres tilbage til en karakter i teksten. Evalueringen tilskrives derimod teksten selv. Evaluator-løse evalueringer er derfor vigtige elementer i opbygningen af tekstens subjektive verdensanskuelse, det der traditionelt tilskrives den implicitte forfatter. Frem for at tilskrive evalueringen et subjekt i teksten, betragtes sådanne situationer som en bestemt narrationsform. Narrations- og diskursformerne er baseret på evaluatoren. Dette betyder, at evalueringsmarkører, der udgår fra en karakter i direkte tale, udgør diskurs, hvorimod evaluering, der udgår fra tredje-persons pronomen, som i følgende sætning "han var ked af det", kategoriseres som karakter narration. Evalueringsmarkører, der ikke kan tilskrives en karakter, er enten autorial eller bevidst.

Narrations og diskursformerne videreudvikles i kapitel seks sammen med nye variationer og former. Karakter diskurs er den eneste form, der ikke involverer narrationsniveauet. Diskursen er udelukkende etableret på 'story-niveauet', og læseren får dermed direkte adgang til karakterernes diskurs. I karakter narration får læseren ligeledes adgang til en eller flere karakters tanker gennem 'single' eller 'multiple' karakter narration på narrationsniveauet. Den karakter, der er ansvarlig for evalueringen, er ikke nødvendigvis til stede i alle sætninger. I nogle afsnit kan en evaluering tilskrives en karakter, der ikke er til stede i dette afsnit. Det er ko-teksten, der afslører, hvor evaluatoren udgår fra. Der er således et tæt forhold mellem autorial narration og karakter narration, en situation vi refererer til som 'fri karakter narration'. Denne fusion mellem autorial og karakter narration, hvor synsvinklen forbliver på 'story-niveauet' giver et indtryk af, at karakterens evaluering overtages på narrationsniveauet. Dette har noget at gøre med, at evalueringen ikke er

direkte begrænset til en eller flere karakterer gennem inkvitter eller lignende konstruktioner. Tekstens subjektive verdensanskuelse er således påvirket af 'story-niveauet'. Autorial narration er dog ikke alene kendetegnet ved evalueringsløse evalueringer. Nogle autoriale afsnit består af rene deskriptioner, det jeg har beskrevet som 'deskriptiv autorial narration'. Disse deskriptioner har i nogle situationer kun begrænset adgang til fortællingens omstændigheder. Hvis der er uoverensstemmelser mellem evaluering i karakter narration og evaluering i evaluativ autorial narration, opstår der upålidelighed.

Læseren kan ligeledes få tekstekstern information, såsom historiske oplysninger om den periode, hvori handlingen finder sted. Denne situation kategoriseres som 'ekstern autorial narration'. Ekstern information giver læseren indblik i den baggrund, der ligger til grund for en karakters handlinger. Denne narrationsforms funktion er at give læseren information om omstændigheder, der gør denne i stand til at tegne sig et billede at det tekstuelle univers, hvori karaktererne er konstrueret. Dette er ikke intentionen bag den sidste narrationsform, nemlig 'bevidst narration'. Her får læseren en alternative fortolkning af karakterens handlinger. De fleste tekster veksler mellem disse narrations- og diskursformer, selvom nogle former er mere dominante end andre.

I kapitel syv introduceres det grammatiske system. Først redegør jeg for, hvad jeg helt præcist mener, når jeg taler om syntaktisk markering. En sætning er markeret, når sætningsstrukturen afviger fra standardformer. Analysen af Barthelmes novelle "Bishop" illustrerer, hvordan syntaktisk markering kan påvirke narrations- og diskursformerne; det der umiddelbart lader til at være autorial narration vil måske vise sig at være karakter narration, når vi undersøger tekstens syntaktiske strukturer. Effekten af en syntaktisk markering gøres således tydelig, når den anskues i forhold til de forskellige narrations- og diskursformer.

I kapitel otte, 'Narrations- og diskursformer i homodiegetiske narrative tekster', undersøger jeg om narrations- og diskursformerne kan anvendes på homodiegetiske tekster. Som nævnt afviger homodiegetiske tekster fra heterodiegetiske tekster ved, at der altid er et udsigelsessubjekt til stede. Men ser vi nærmere på måden, hvorpå information medieres til læseren, ser vi, at det er de samme narrations- og diskursformer, der anvendes, som dem vi har identificeret i heterodiegetiske tekster. Dette har noget at gøre med, at læseren har behov for samme information i homodiegetiske tekster som i heterodiegetiske tekster. Det er således muligt at identificere de samme former i

homodiegetiske tekster. Når den autoriale narrationsform anvendes i homodiegetiske tekster, fungerer teksten nærmest som en heterodiegetisk tekst. En lignende opdagelse finder vi i kapitel ni, ‘Narrations- og diskursformer i anden persons tekster’, hvor narrations- og diskursformer anvendes på tekster skrevet i anden person. Igen finder jeg frem til, at de former, der anvendes til at viderebringe information til læseren, er identiske med de former identificeret i heterodiegetiske tekster.

I det sidste kapitel, ‘Konklusion’, genovervejer jeg opfattelsen af narrativ fiktion som kommunikation.

English Summary

The Linguistic Manifestation of Literary Communication in Narrative Fiction

In this dissertation I study the dissolving of the narrator when examined from the linguistic level. Rather than letting the study of narration be a question of identifying different subjects, I advocate for a more form-oriented approach. The forms of narration and discourse developed in the dissertation give a much more satisfying description of the ways in which the events are mediated, because they are concerned with the actual structure of the text. It also enables a way to capture the subjective worldview constructed in the text without falling back on anthropomorphic subjects which are unidentifiable on the linguistic level. This theoretic stance is based on the following understanding: when there is no character or group of characters to hold responsible for the evaluations in the text, the evaluations constitute and express the norms and values of the text. The focus of the examination must therefore be changed from ‘who?’ to ‘what?’.

Following the Introduction, the second chapter, ‘Linguistic and Literary Studies’, opens with a presentation of the distinction between fictional and non-fictional language. When considered in the light of non-fiction, the distinctive features of fictional language become apparent. Some structures are more characteristic of fiction, whereas others mainly appear in non-fiction. This is not to say that the particular structures are restricted to one genre. As we see in some of Barthelme’s writings, some experimental texts tend to break with conventions and employ structures often associated with non-fiction. The presentation of the two genres gives an overview of the special features characteristic of fiction, such as the access to other characters’ minds, free indirect discourse, tense, deixis and the use of syntactic constructions. By drawing attention to these features, I have anticipated a great part of the fictional devices which will be examined in the following chapters. The chapter continues with a brief outline of the study of language from the beginning of the twentieth century up till today. This outline serves to provide an insight into the theoretical background on which textual analysis is based. The functional approach plays a vital role, since the understanding of language as serving a function is fundamental for textual analysis.

In chapter three, ‘Narration and Narrative Structure’, the different understandings of narration and its participants are presented. Here it becomes apparent how anthropomorphic subjects are employed in traditional narratology. Where some narratologists insist on the presence of the implied author in narrative fiction (Chatman, Belsey, Nelles), others consider it a redundant participant (Genette, Bal, Jakobson, Chambers, Nünning, Toolan, Larsen). In the present study I have dissolved this anthropomorphic participant. Rather than speaking of a subject, I have chosen to explain the devices usually ascribed this instance, a special form of narration. In the second part of the chapter the communicative and non-communicative approaches are presented. Whether the narrator is an obligatory participant in narrative fiction or not depends on the approach on which the analysis is based. In the communicative approach (Stanzel, Genette, Prince, Barthes, Rimmon-Kenan, Kellogg and Scholes, Jahn), the narrator is considered an obligatory participant. Here the analyses are performed on what I have referred to as the communicative level. On this level, there will always be a communication between a narrator and a narratee, whether implicit or explicit. According to the non-communicative approach (Banfield, Hamburger, Cohn, Reitan, Skalin, the early Chatman), communication is optional. Rather than assuming a communicative connection between the narrator and a narratee, the non-communicative approach examines the communication structures from a linguistic level, and thereby open up for what they refer to as narratives without narrators. The narrator is thus dissolved into structures.

In the first part of chapter four, ‘The Linguistic Structures’, the characteristics of lexical evaluation and grammatical markedness are introduced. Going back to Andersson and Furberg’s work *Sprog og Påvirkning* (1966), I distinguish between evaluative expressions and marked sentence structures. Both aspects are important in the examination of meaning in narrative fiction. This section is followed by a distinction between subjects when working on the linguistic level. In traditional narratology the main subject is the narrator. However, since the narrator is not always textually manifested when working on the linguistic level, it is necessary to introduce alternative terms. Benveniste distinguishes between two subjects, a ‘subject of utterance’ and an ‘enunciation subject’. These two terms enable a distinction between the enunciator and the object of the enunciation. This is a very useful distinction when working with heterodiegetic texts, since the only subject present in this mode is the subject of utterance. There are no enunciation subjects present. This means that when speaking of a narrator in heterodiegetic texts on the communicate level, the communicative approach refer to the subject of utterance. In the last part of the chapter, this

situation is considered from a deictic perspective. Thus in heterodiegetic texts, the subject of utterance functions as the I-Origo of the text. This means that evaluation markers or syntactic markedness can be traced to the position of this subject in time or place. The I-Origo is thus not restricted to the 'I', i.e. the enunciation subject. As illustrated in chapter nine, the second person pronoun 'you' may also be placed at the I-Origo. The enunciation subject is usually realized by the first person pronoun, whereas the subject of utterance is realized by third person pronoun and the addressee is realized by the second person pronoun. As the following chapters reveal, these basic forms may be challenged.

In chapter five, 'The Lexical System', the aspects of lexical evaluation are presented. In order to capture how the values of a given text are established, it is necessary to examine where the evaluation markers emerge from. Appraisal theory provides an alternative set of terms which can capture the different participants involved in evaluation: the subject evaluating is 'the evaluator', the object 'the evaluated' and the marker carrying the evaluation is 'the evaluation marker'. When working with narrative fiction, we soon learn that the evaluator may not always be present. In such situations, we speak of evaluator-less sentences, i.e. sentences which cannot be traced back to a character in the text. The evaluation is rather ascribed the text itself. Evaluator-less evaluations are thus important bricks in the building up of the text's subjective worldview, what has traditionally been ascribed the implied author. Rather than ascribing the evaluation a participant in the text, such situations are considered a certain form of narration. The forms of narration and discourse are based on the evaluator who evaluates. This means that evaluation emerging from a character in direct speech is considered 'discourse', whereas evaluation ascribed a third person pronoun as in the sentence "he felt sad" are categorized as 'character narration'. Evaluations which cannot be ascribed a participant are either 'authorial' or 'conscious'.

The forms of narration and discourse are developed further in chapter six, and new variants of the forms are introduced. Character discourse is the only form which does not involve the level of narration. The discourse is only enacted on story level, and the reader is thus given direct access to the discourse of the characters. In character narration the reader gets access to the thoughts and enunciations of one or more characters, referred to as 'single' and 'multiple character narration' respectively, through the level of narration. The character responsible for the evaluation may not be present in all sentences. In some paragraphs, we ascribe the evaluation markers the character

although the character may be absent in this particular paragraph. It is the co-text which reveals where the evaluator emerges from. There is thus a close relation between authorial narration and character narration. Such situations are referred to as ‘free character narration’ and includes free indirect discourse. This merger between authorial and character narration, where the point of view remains on story level, gives the impression that the character’s evaluations are shared on the level of narration. This is simply due to the fact, that the evaluation is not directly restricted to one or more characters through inquits or similar constructions. The subjective worldview of the text is thus effected by the story level. Authorial narration is not, however, only recognized by evaluator-less evaluations. Some authorial passages consist of pure descriptions, what I have referred to as ‘descriptive authorial narration’. These descriptions may only have a limited access to the circumstances in which the story is enacted. If there are any inconsistencies between the evaluation in character narration and evaluation in evaluative authorial narration, a situation of unreliability arises.

The reader may also be provided with text external information, such as historical information about the time in which the story takes place. This situation is referred to as ‘external authorial narration’. Such information serves to explain the reactions of the characters to the reader. The function of authorial narration is to inform the reader with circumstances which enables the reader to draw a picture of the textual universe in which the characters are constructed. This is not the intention with the last form of narration, i.e. ‘conscious narration’. Here the reader is provided with an alternative interpretation of the action of the characters. Most texts alternate between these forms of narration and discourse, although some forms may be more or less dominant.

In chapter seven, the grammatical system is introduced. First the concept of ‘syntactic markedness’ is explained. A sentence is marked when the sentence structure deviates from the standard forms. The analysis of Barthelme’s short story “Bishop”, serves to illustrate how syntactic markedness may effect the forms of narration and discourse; what at first glance seems to be authorial narration may in fact prove to be character narration, when examining the sentence structure. The effect of syntactic markedness is thus made conspicuous when considered in relation to the forms of narration and discourse.

In chapter eight, ‘Forms of Narration and Discourse in Homodiegetic Narrative Fiction, I examine whether the forms of narration and discourse are applicable to homodiegetic texts. As mentioned,

homodiegetic texts deviate from heterodiegetic texts in that there always is an enunciation subject present. However, at closer examination, it becomes clear that this enunciation subject uses the same forms as employed in heterodiegetic texts. This is simply due to the fact that the reader needs the exact same information as provided in heterodiegetic texts. It is thus possible to identify the same forms of narration and discourse in homodiegetic texts as those identified in heterodiegetic texts. When employing authorial narration the text basically functions as a heterodiegetic text. A similar realization is made in chapter nine, ‘Forms of Narration and Discourse in Second Person Narrative Fiction’, where the forms of narration and discourse are applied to second person narration. Again I discover that the forms employed to convey information to the reader are identical to those identified in heterodiegetic texts.

In the final chapter, ‘Conclusion’, I reconsider narrative fiction as communication.